

Філімонова Ірина

викладач кафедри художньої

та технічної творчості

Уманський державний

педагогічний університет

імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

В статті розглядаються особливості застосування проектної технології під час виготовлення швейних виробів в процесі підготовки майбутніх вчителів технологій. Особлива увага звертається на поетапність виготовлення швейних виробів, а також на ряд проблем, що стосуються вибору об'єкту праці, аналізу технологічних операцій, оформлення технологічної документації готового виробу.

Ключові слова: *проектна технологія, швейний виріб, організаційно-підготовчий етап, конструкторський етап, технологічний та заключний етапи.*

В статье рассматриваются особенности применения проектной технологии во время изготовления швейных изделий в процессе подготовки будущих учителей технологий. Особенное внимание обращается на поэтапность изготовления швейных изделий, а также на ряд проблем, которые касаются выбора объекта труда, анализа технологических операций, оформления технологической документации готового изделия.

Ключевые слова: *проектная технология, швейное изделие, организационно-подготовительный этап, конструкторский этап, технологический и заключительный этапы.*

In the article the features of application are examined a project technologists during making of sewings wares in the process of preparation of future teachers of

technologies. The special attention applies on stage-by-stage of making of sewings wares, and also on the row of problems which touch an entity of labour, analysis of technological operations, registration of technological document of the finished product selection.

Key words: *project technology, sewing good, organizationally preparatory stage, designer stage,, technological and final stages.*

Процеси інформатизації освіти, які відбуваються в нашій країні, пов'язані з уведенням науково обґрунтованих методів і методик використання засобів інноваційних технологій у фахову діяльність педагогічних працівників, що забезпечують підготовку майбутніх фахівців з урахуванням вимог постіндустріального суспільства. Став очевидний той факт, що сучасний учитель повинен використовувати інноваційні технології в своїй професійній діяльності а також з метою самовдосконалення.

Завдання вищої школи полягає в тому, щоб навчити студентів самостійно добувати знання, використовуючи різноманітні джерела інформації, планувати пізнавальну діяльність, розвивати навички самоконтролю. Останнім часом з'явилися дослідження, присвячені проблемі підвищення ефективності навчання предметів вузівського курсу, в тому числі і трудового навчання. В них автори розробляють і пропонують використовувати при вивченні предметів такі методи активного навчання, як проблемний, модульне навчання, різнорівневе навчання тощо. Вони мають величезний освітній потенціал, сприяють інтелектуальному розвитку студентів. Провідним напрямом реалізації нового змісту трудового навчання, як підкреслено в Державному стандарті освітньої галузі «Технологія», є проектно-технологічна діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. Вона є альтернативою традиційному підходу до освіти, який ґрунтується головним чином на засвоєнні готових знань і їх відтворенні. Численними дослідженнями було підтверджено, що проектна діяльність виступає як важливий компонент системи продуктивної освіти і являє собою нетрадиційний спосіб організації освітніх процесів через активні способи дій, спрямованих на реалізацію особистісно-діяльнісного підходу. Оволодіння проектними методами дає змогу педагогу перейти на більш високий рівень особистої освіченості, виробляє вміння пов'язувати теорію з практичною діяльністю, розуміти значущість її застосування в конкретних умовах.

Проблемі застосування проектно-технологічної діяльності на уроках

трудового навчання присвячена значна кількість наукових праць. Окремі питання використання методу проектів на уроках трудового навчання відображено в дослідженнях О.М. Коберника, Г.А. Кондратюка, Н.В. Матяш, В.К. Сидоренка, В.Д. Симоненка тощо.

Визначаючи цінність положень, обґрунтованих названими вище представниками, слід підкреслити, що застосування проектного підходу в різних галузях, зокрема проектуванні і виготовленні швейних виробів, має ряд особливостей. Щоб проаналізувати їх характер, звернемося до поняття «проектування» та дамо його визначення.

Проектування – це послідовні дії від поставленої проблеми до розробки рішення, яке задовольняє суспільні та індивідуальні потреби і виробничі можливості. Основний зміст проектування полягає в конструюванні сукупності дій та засобів, що дають змогу розв'язати поставлені завдання й проблеми, досягти визначених цілей. Успішність проектування забезпечується за умови правильної логічної послідовності дотримання етапів виконання творчих проектів. В освітній галузі «Технологія» метод проектів – це комплексний процес, який формує основи технологічної грамоти, культуру праці і спрямований на оволодіння студентами способами перетворення матеріалів, енергії, інформації технологіями їх обробки. Метод проектів спрямований на самостійну творчу роботу, яка виконується студентом або групою студентів під керівництвом (при допомозі) майстра виробничого навчання [4].

Під час проектування студенти набувають досвіду використання знань при вирішенні так званих некоректних завдань, коли нема готового відомого рішення. Таким чином, є можливість набути досвіду творчості, тобто фантазування, комбінування й модернізації відомих рішень для досягнення нового результату. Мета проектування – досягти інформаційної забезпеченості, технологічної вмілості, інтелектуальної і вольової підготовленості. Воно передбачає системне й послідовне моделювання тренувального розв'язання проблемних ситуацій, які потребують пошукових зусиль, спрямованих на дослідження та розроблення оптимальних шляхів розробки проектів і оформлення письмового звіту практичного результату, їх неодмінний публічний захист і аналіз підсумків.

Прагнення виконати творчий проект розвиває вміння аналізувати свої дії, сприяє успішному подоланню психологічних і пізнавальних перешкод. Студенти вчаться захищати свій проект публічно, коректно реагувати на рецензію.

Нині в найбільш розвинутих галузях промисловості процес проектування виробів складається з трьох етапів: зародження ідеї, розробки проекту, виготовлення і випробування моделі виробу [1].

У творчих проектах студенти проектують виріб від ідеї до впровадження в реальність, з урахуванням потреб, традицій, можливостей. При чому, всі етапи проектування потребують інтелектуальної підготовки, пошуку матеріалів, інструментів, обладнання тощо. Оскільки процес виготовлення швейних виробів відрізняється від виготовлення, наприклад, сувенірних виробів, то і оформлення проектно-технологічної документації матиме свої відмінності.

Під час проектування одягу здійснюється процес перетворення матеріалу, з якого він повинен бути виготовлений, в структурно-організований об'єкт – річ з необхідним комплексом властивостей. Результатом проектування є модель виробу і комплект документації, який визначає його будову і містить усі відомості, потрібні для виготовлення, контролю й експлуатації цього виробу.

На виробництві у створенні проекту виробу беруть участь такі спеціалісти: художники, дизайнери, модельєри, конструктори, конфекціонери, технологи, швачки, робітники-нормувальники, лекальники тощо. Вони ретельно вивчають вимоги до виробу: функціонально-експлуатаційні; психофізіологічні; вимоги, які визначає зовнішнє середовище; конструктивні; технологічні; економічні; естетичні.

Під час практичних занять студент має провести таку роботу самостійно. У процесі проектування і виготовлення швейних виробів виникає ряд проблем, що стосуються вибору об'єкту праці, аналізу технологічних операцій, оформлення технологічної документації готового виробу. Саме застосування проектно-технологічного підходу спрощує основні етапи оформлення комплексу документації до виготовленого швейного виробу.

Загалом, створення одягу, який відповідатиме всім вимогам споживача, розмірам і формам його тіла, – складне і відповідальне завдання. У процесі виробництва одягу неможливо врахувати всі запити і смаки кожної людини, тому проектування починають і закінчують вивченням попиту споживачів за допомогою анкет, виставок, ярмарок тощо.

Розглянемо етапи проектно-технологічної діяльності, а саме: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний та заключний.

Організаційно-підготовчий етап включає в себе: пошук і аналіз

проблеми, вибір теми проекту, планування проектної діяльності за етапами, збір, вивчення й обробка інформації з теми проекту. На виробництвах за реалізацію своєї продукції спостерігають представники підприємств. Отримана в результаті опитування інформація обов'язково враховується під час проектування нових моделей. Студенти ж можуть використовувати інші можливості: інформацію з газет і журналів, книжок, радіо і телебачення. Першим етапом розробки творчого проекту швейного виробу є технічне завдання, яке включає в себе: призначення виробу, що проектується, вимоги до конструкції, вимоги до матеріалів. Після технічного завдання розробляється технічна пропозиція, яку починають з розгляду ескізів моделей-аналогів. На етапі розробки технічної пропозиції робота полягає в збиранні інформації про проєктований виріб, тобто того досвіду формотворення, який існує в практиці виготовлення аналогічних виробів. Аналіз форми виробу, його композиційне рішення проводиться в зв'язку з призначенням, будовою, матеріалами, технологією, тенденціями формотворення.

Наступним етапом проектно-технологічної діяльності є конструкторський етап, що передбачає пошук оптимального вирішення завдання проекту (дослідження варіантів конструкції з урахуванням вимог дизайну, вибір технології виготовлення, економічна оцінка, екологічна експертиза), складання конструкторської та технологічної документації. Іншими словами – художньо-конструкторська пропозиція. Тут пропонується велика кількість рішень у вигляді ескізів, рисунків, ведеться пошук і відпрацювання форми виробу за допомогою макетування з умовного матеріалу. Всі пропозиції детально аналізуються і вибирається найкращий варіант для подальшої розробки з точним описом зовнішнього вигляду.

Третій – технологічний етап – включає в себе складання плану практичної реалізації проекту, добір необхідних матеріалів, інструментів й устаткування, виконання запланованих операцій, поточний контроль якості, внесення, за необхідності, змін у конструкцію і технологію.

Технологічний етап є найважчим етапом при проектуванні одягу. У ході його виконання здійснюється вибір матеріалів на виріб, вивчається розмірна характеристика типової фігури, зумовлюється вибір припусків на вільне облягання, виконується розрахунок і креслення основи конструкції виробу, здійснюється моделювання виробу. На технологічному етапі після встановлення і художньо-конструкторського погодження робочих креслень виробу виготовляється дослідний зразок, призначений для художньо-конструкторського оцінювання нового виробу.

Процес моделювання ґрунтується на розрахунку перехідного

коефіцієнта, основних конструктивних елементів моделі і нанесенні модельних особливостей на креслення основи [3].

Під час роботи над технічним проектом розробляються методи технологічної обробки складальних одиниць (вузлів) і всього виробу в цілому. Крім того, проектується елементи художнього оформлення з методикою і способами їх виконання, виконується комплект лекал виробу, а також розробляються норми витрат матеріалів (для чого виконується експериментальна розкладка лекал).

Наступним етапом розробки творчого проекту є розробка робочої документації, а саме розробка робочих лекал, карта витрат матеріалу, технічне розмноження лекал.

Проектування контурів лекал деталей різноманітних розмірів і ростів на основі середнього розміру і росту, виділених, як базових, називається технічним розмноженням лекал. Існує кілька способів технічного розмноження лекал: групування, променевий і пропорційно-розрахунковий.

Останній – четвертий – етап проектування – заключний. Він має на меті оцінити якість та проаналізувати результати виконання проектування (виставка, продаж, публікація).

У процесі роботи над проектом вивчаються такі стадії проектування одягу: технічне завдання, технічна пропозиція, ескізний проект, технічний проект, розробка творчої документації. У ході виконання проектно-технологічної документації закріплюються знання з конструювання одягу, засвоюється методика моделювання.

Кількість учасників виконання проекту залежно від його складності може бути різною. Творче завдання може бути виконане індивідуально, парами, мікрогрупами. Робота, що вимагає великих затрат часу, частково може бути виконана в домашніх умовах.

Захист творчих проектів можна організувати у вигляді показу моделей, виставок, ярмарки тощо. Він посилює комунікативні здібності студентів, їх уміння аргументовано представити свій проект, захистити його.

Метод проектів розглядається як інтерактивна педагогічна технологія, мета якої зорієнтувати студентів на актуалізацію опорних знань та формування нових знань і умінь для активного включення їх у проектну діяльність в соціокультурному середовищі [2].

У сучасній педагогіці метод проектів – це спосіб досягнення

дидактичної мети через детальну розробку проблеми, що має завершатися цілком реальним, відчутним, практичним результатом, оформленим тим чи іншим способом. Рекомендації зі змісту, методики та організації проектно-технологічної діяльності студентів є орієнтовними, бо неможливо врахувати всю різноманітність матеріально-технічної бази, здібностей конкретних студентів та багато інших особливостей і умов. Проектна технологія має широкі можливості для стимулювання інтересу майбутніх вчителів до навчання та підвищення їхньої фахової майстерності. Вона значно покращує результативність навчально-пізнавальної діяльності, розвиває у студентів творче мислення, виховує відповідальність, формує здібності виділяти головне, правильно визначати мету, планувати діяльність, критично міркувати, досягати бажаних результатів. Саме ці важливі якості мають бути характерними для майбутніх вчителів трудового навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : Навч.-метод. посібник / За заг. ред. О.М. Коберника, Г.В. Трещука. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – 212 с.
2. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За ред. С.О. Сисоєвої. – К. : ВПЮЛ, 2001. – 502 с.
3. Хоменко Л.М. Методика розробки творчого проекту з технології пошиття виробів. – Трудова підготовка в закладах освіти. – № 4, 2003. – С. 22–24.
4. Цина Андрій. Проектно-технологічна діяльність учнів 8 класу на уроках трудового навчання. – Трудова підготовка в закладах освіти. – № 11, 2009. – С. 21–25.